

Kritik Hastalarda Klinik Beslenme Prensipleri ve Yeni Yaklaşımlar

Dr.Hakan KULAÇOĞLU
Dışkapı Yıldırım Beyazıt
Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Genel Cerrahi Kliniği

- **Kritik hastada beslenme**
- **Yoğun bakımda beslenme**

Kritik Hasta

Critically ill patient

Intensive care [ICU] patient

Kritik Hasta

Yoğun Bakım Hastası

Kritik Hasta

“kritik hasta” kelimesi sözlüğümüzde bulunamadı.

Kritik Hasta

Critical patient

Critically ill

- critical (SERIOUS) adjective
extremely serious or dangerous:
Both drivers are critical/in a critical condition (= so badly hurt that they might die) after the 120mph crash.
- critically adverb
They were both critically injured in the crash.

Kritik Hasta

Critical patient

Critically ill

- *There is no page titled "critical patient".*
- *There is no page titled "critically ill".*
  - Critical illness polyneuropathy ... blood sugar which frequently occur in critically ill patients.
  - Critical illness insurance ... policyholder is diagnosed with one of the critical illnesses listed in the [insurance policy]... number of days (the survival period) from when the illness was first diagnosed.
- *There is no page titled "critical illness".*

Kritik Hasta

Critical patient

Critically ill

<http://medical-dictionary.com>

- Sorry, the term critical patient is not in the dictionary.
- Sorry, the term critically ill is not in the dictionary.

Kritik Hasta

Critical patient

Critically ill

The American Heritage® Stedman's Medical Dictionary,
Second Edition and
Dorland's Medical Dictionary for Health Care Consumers

- Phrase not found in the Dictionary and Encyclopedia. Please try the words separately: “critically” “ill”
- Phrase not found in the Dictionary and Encyclopedia. Please try the words separately: “critical” “patient”

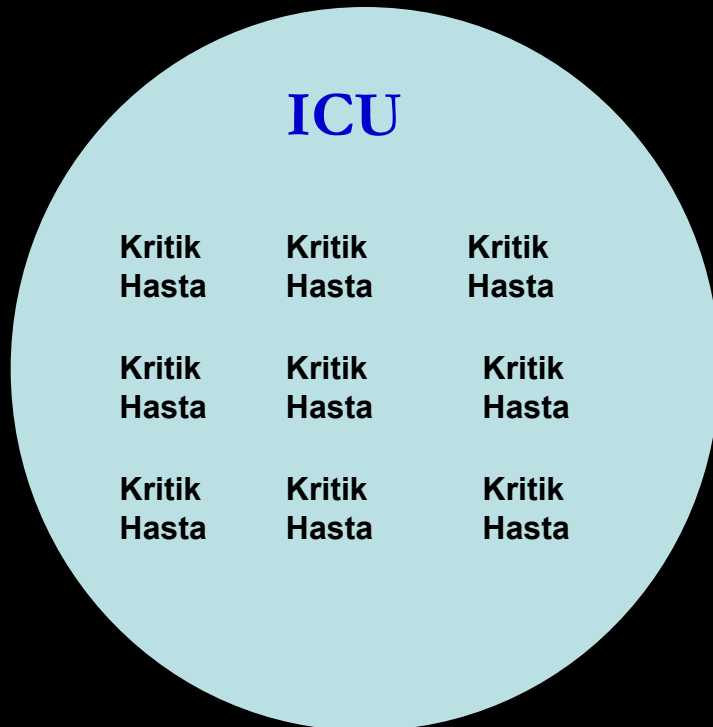

Kritik Hasta

- A patient who is experiencing an acute life-threatening episode or who is believed to be in imminent danger of such an episode...
- Akut, yaşamı tehdit edici bir dönem geçiren veya böyle bir durumla karşı karşıya kalması muhtemel bulunan hasta...

Kritik Hasta

	Hasta	Hasta	Hasta
	Hasta	Hasta	Hasta
Kritik Hasta	Hasta	Hasta	Hasta
	Hasta	Hasta	Hasta
Hasta	Hasta	Hasta	Hasta
Hasta	Hasta	Hasta	Hasta
Hasta Kritik	Hasta	Hasta	Hasta
	Hasta	Hasta	Hasta
	Hasta	Hasta	Hasta

8	G.B. Ohtaşspor	36
9	M.K.E. Ankaragücü	36
10	İstanbul BB	35
11	Gaziantepspor	32
12	Bursaspor	31
13	Ankaraspor	30
14	Gençlerbirliği	28
15	Konyaspor	28
16	Vestel Manisaspor	26
17	Rizespor	25
18	Kasımpaşa	19

9	West Ham United	44
10	Tothenham Hotspur	39
11	Newcastle United	35
12	Middlesbrough	34
14	Sunderland	33
15	Reading	32
16	Wigan Athletic	31
17	Birmingham	30
18	Bolton	26
19	Fulham	24
20	Derby County	11

Kritik Hasta

- Malignite hastaları
  - Ameliyat olacak!
  - Kemoterapi alacak!
- Peri-operatif beslenme?

Outcomes of patients considered for, but not admitted to, the intensive care unit.
Critical Care Medicine 2008; 36: 812-817.

- Toplam 1,302 hasta
- 353 hasta DYB için değerlendiriliyor; ama kabul edilmiyor.
- 324'ü tam izleniyor.
- 48 saat içinde DYB'a alınma : % 9.0
- 48 saatlik mortalite : % 0.0
- 6 aylık mortalite : %35.5

Kritik Hasta

- A patient who is experiencing an **acute** life-threatening episode or who is believed to be in imminent danger of such an episode...
- Akut, yaşamı tehdit edici bir dönem geçiren veya böyle bir durumla karşı karşıya kalması muhtemel bulunan hasta...

Kritik Hasta

1. Acute critical illness
2. Prolonged acute critical illness
3. Chronic critical illness
4. Recovery

Nutrition support and the chronic critical illness syndrome.
Nutr Clin Pract 2006;21:587-604.

Kritik Hasta

The natural history of acute critical illness is death.

With prompt, modern medical care,
this outcome can sometimes be avoided.

Nutrition and the chronically critically ill patient.

Current Opinion in Clinical Nutrition and Metabolic Care

2005; 8: 33–39.

Kritik Hastada Beslenme Desteği

1. Erken Destek
2. Enteral yol

Hangi Yol ?

Enteral

Parenteral

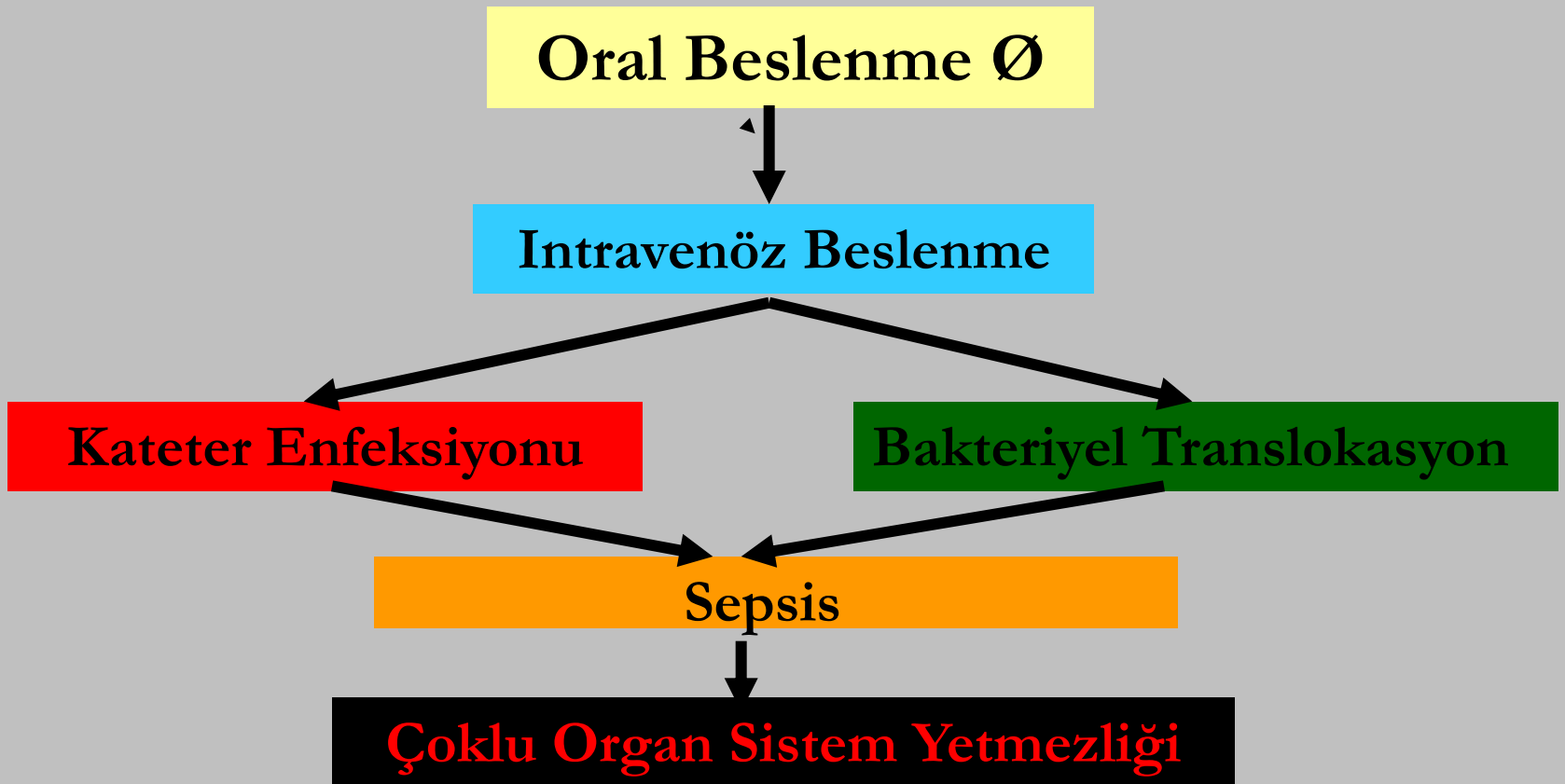

Parenteral Beslenme

- Mekanik komplikasyonlar
- Metabolik komplikasyonlar
- Septik komplikasyonlar

Kritik Hasta & Septik Komplikasyon

Neden beslenme desteği ?

- Katabolizma
- İnflamatuvar protein sentezi

Kritik Hastada Beslenme Desteği

1. Erken destek
2. Enteral yol

Rehberler

- **ESPEN**
- **ASPEN**
- **Australian/New Zealand**
- **Canadian**
- **Scottish Intercollegiate**

ESPEN Guidelines on Enteral Nutrition: Intensive care

Clinical Nutrition 2006; 25: 210–223.

KEYWORDS

Guideline

Clinical practice

Evidence-based

Enteral nutrition

Tube feeding

Oral nutritional supplements

Parenteral nutrition

Immune-modulating nutrition

Rehberlerin Önerileri

Öneri Dereceleri

- A Düzey 1 çalışma (RCT & SR of RCT's)
- B Düzey 2 veya 3 çalışmalar veya Düzey 1 çalışmadan çıkarım
- C Düzey 4 çalışmalar veya Düzey 2/3 çalışmadan çıkarım
- D Düzey 5 kanıt veya ...

C Düşük nitelikli *cohort* veya olgu-kontrol çalışmaları.

Rehberlerin Önerileri

- Recommendation **Grade C**
  - Uzman görüşü
  - Klinik deneyim

Kritik Hastada Beslenme Desteği

- **ESPEN Guidelines on Enteral Nutrition: Intensive care.
Clinical Nutrition 2006; 25: 210–223.**
- **Early nutrition support in critical care: a European perspective.
Curr Opin Clin Nutr Metab Care 2008; 11: 156-159.**
- **Early nutrition support in the intensive care unit: a US perspective.
Curr Opin Clin Nutr Metab Care 2008; 11: 152-155.**
- **Multicentre, cluster-randomized clinical trial of algorithms for
critical-care enteral and parenteral therapy (ACCEPT).
CMAJ 2004;170:197-204.**

Kritik Hastada Enteral Beslenme Desteği

Koşullar

- Fonksiyone GİS
- Hemodinamik stabilite

Kritik Hastada Enteral Beslenme Desteği

Ciddi hemodinamik yetmezliği olan hastalara da enteral beslenme desteği verilebilir.

- Clin Nutr 2005 [... cardiopulmonary bypass]
- Crit Care Med 2004 [... mechanically ventilated...]
- JPEN 2004 [... extracorporeal membrane oxygenation.]

Kritik Hastada EN

ESPEN Guideline

- Kime?
- Ne zaman? [Erken x Geç]
- Ne kadar?
- Hangi yol?
- Peptid x Tam Protein?
- Motilite ajanları
- EN, PN'den üstün mü?
- Hangi olguda PN eklenmeli?
- İmmunonütrisyon
  - Arginin
  - ω -3 YA ve antioksidanlar
- Glutamin

Kritik Hastada EN ESPEN Guideline

Ölçütler

- YB mortalitesi
- 28 günlük mortalite
- Hastane mortalitesi
- YB'da kalış süresi
- Hastanede kalış süresi

Hangi hasta?

3 gün içinde tam oral alım sağlanamayacak hasta

“Öneri C”

Ne zaman?

Bilimsel çalışmalarda erken EN ile ilgili ölçütlerde düzelme görülüyor.

Uzman Komite görüşü:

“24 saat geçmeden EN başlanması...”

“Öneri C”

Ne kadar?

- Kesin bir doz önerisi yok.
- Olguya ve intestinal toleransa göre...
- **Akut kritik hastalıkta : 20/25 kcal/kg/gün**
- **Derlenme döneminde : 25-30 kcal/kg/gün**

“Öneri C”

Hangi Yol?

Gastrik ve Jejunal yol arasında fark yok.

“Öneri C”

Peptid bazlı* x Tam protein?

- Peptid bazlı formulün üstünlüğü gösterilememiş.
- Olguların çoğunda tam protein içeren ürünler yeterli ve uygun.

“Öneri C”

* Sepsiste pankreas ekzokrin fonksiyonu bozuluyor...

Motilite ajanları yararlı mı?

- İntolerans varsa
- Gastrik rezidü yüksekse

“Öneri C”

Intravenöz metoklopramid veya eritrosin

EN x PN

Enteral yoldan beslenebilen hastaya EN verilmeli

“Öneri C”

EN x PN

- Hedef doza yakın EN alabiliyorsa sadece EN
“Öneri A”
- Yeterli EN alamıyorsa PN eklenmeli
“Öneri C”
- EN intoleransında hedef doza yakın PN
“Öneri C”

EN x PN

Total Parenteral Beslenme

- gecikmiş beslenme desteğinden
  - beslenme desteği verilmemesinden
- daha mâkuldur.

EN x PN

Metanaliz sonuçları: **PN** mortaliteyi artırmaz.

•Intensive Care Med	2005
•Crit Care Med	2005
•Nutrition	2004
•Am J Clin Nutr	2001

Is it now time to promote mixed enteral and parenteral nutrition for the critically ill patient?
Intensive Care Med 2007

EN'de hedef doza 5-7 günde ulaşıyor.

3. günde hedef dozun %60'ı aşılamıyorsa → PN ekle

EN + PN

Miks Beslenme

EN: intolerans & komplikasyon

- Kritik hastada EN-GİS komplikasyon oranları yüksek.
- Gastrik rezidü !!!
- EN intoleransı YB süresini uzatır; mortaliteyi artırır!

Enteral nutrition-related gastrointestinal complications in critically ill patients: a multicenter study.
The Nutritional and Metabolic Working Group of the Spanish Society of Intensive Care Medicine and Coronary Units.
Crit Care Med. 1999 Aug;27(8):1447-53.

İmmunnütrisyon

Arginin & Nükleotidler & ω -3 Yağ asitleri

- Elektif GİS Cerrahisi : Evet “Öneri A”
- Travma : Evet “Öneri A”
- Yanık : ???

- Hafif Sepsis : Evet “Öneri B”
- Ciddi Sepsis : Hayır “Öneri B”

İmmunnütrisyon

Arginin & Nükleotidler & ω -3 Yağ asitleri

**700 ml/gün EN ürünü tolere edemeyen
ağır YB hastalarına verilmemeli!**

“Öneri B”

İmmunnütrisyon

ARDS olgularında

ω -3 yağ asitleri & antioksidanlarla
zenginleştirilmiş ürün verilmeli

“Öneri B”

ARDS

eicosapentaenoic acid (EPA)

γ -linoleic acid (GLA)

antioksidanlar

ile zenginleştirilmiş ürün

» oksijenizasyonda düzelme

» ventilatör süresinde kısalma

Crit Care Med	2006

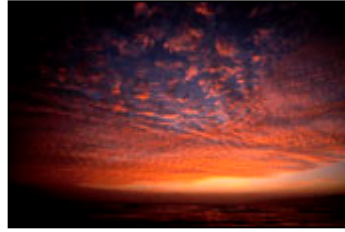
Crit Care Med	1999

Glutamin

- Yanık ve travmada verilmeli “Öneri A”
- CYB veya diğer YB hastaları için yeterli veri yok

Pre- ve Pro- biyotikler

Bakteriyel enfeksiyonu azaltabilir.

JPEN 2007; 31: 119-126.

Hypocaloric feeding: pros and cons.
Curr Opin Crit Care 2007

Hipokalorik beslenme

- 96 saat !!!
- Toplam eksik > 10.000 kcal !!!
- Yetersiz iyileşme
- Ventilatörden ayırmada güçlük

Hypocaloric feeding: pros and cons. Curr Opin Crit Care 2007

- Myokard   500 kcal/gün
- Böbrek   400 kcal/gün
- Beyin   200 kcal/gün
- Karaciğer   200 kcal/gün

- <500 kcal/gün ≠ beslenme

Intensive insulin therapy in critically ill patients.
N Eng J Med 2001

- Sıkı kan şekeri takibi ve düzenlemesi
- KŞ < 110 mg/dl olmalı
- Aksi taktirde
  - Enfeksiyöz komplikasyon ↑
  - Morbidite ↑
  - Mortalite ↑

Kritik Hastada Beslenme Desteği

1. Erken destek
2. Enteral yol

Multicentre, cluster-randomized clinical trial of algorithms for critical-care enteral and parenteral therapy (ACCEPT). CMAJ 2004;170:197-204.

**Kanıta dayalı algoritma uygulaması
enteral yolla beslenen
hasta sayısını ve besleme süresini
ARTIRIR...**

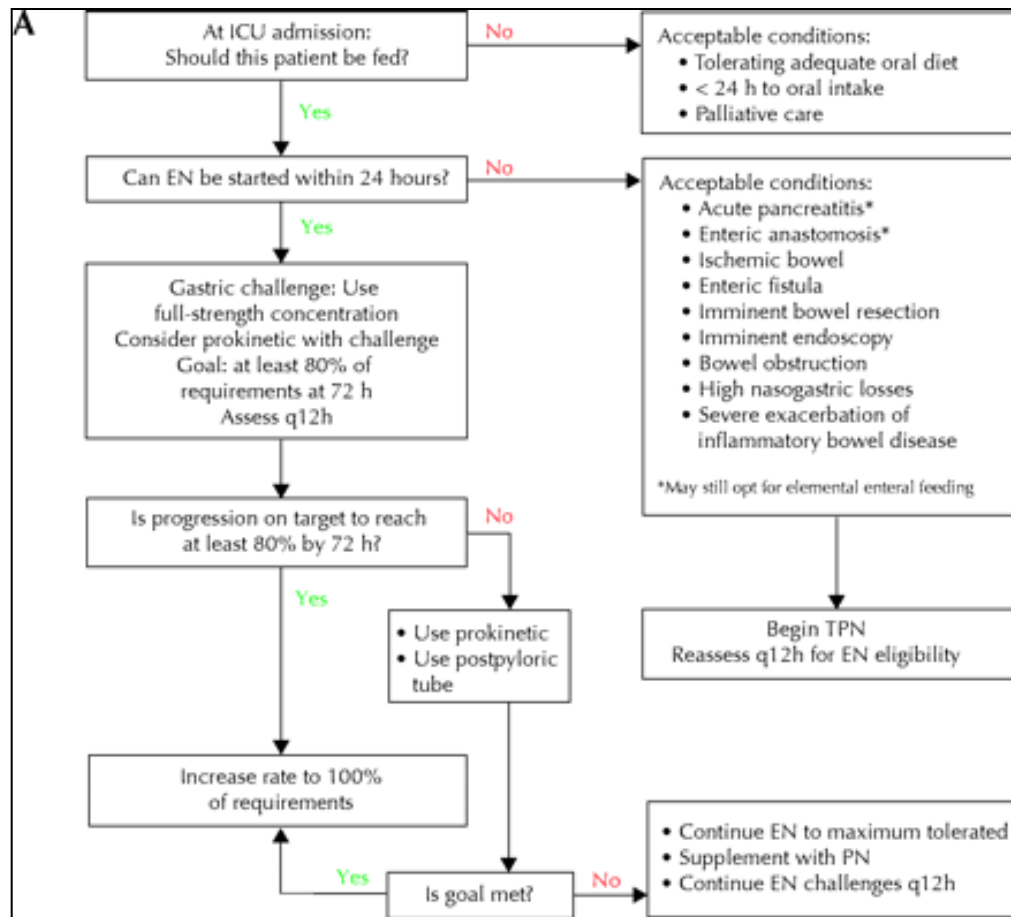

Multicentre, cluster-randomized clinical trial of algorithms for critical-care enteral and parenteral therapy (ACCEPT). CMAJ 2004;170:197-204.

**Kanıta dayalı algoritma uygulaması
hastanede yatış süresini ve mortaliteyi
AZALTIR.**

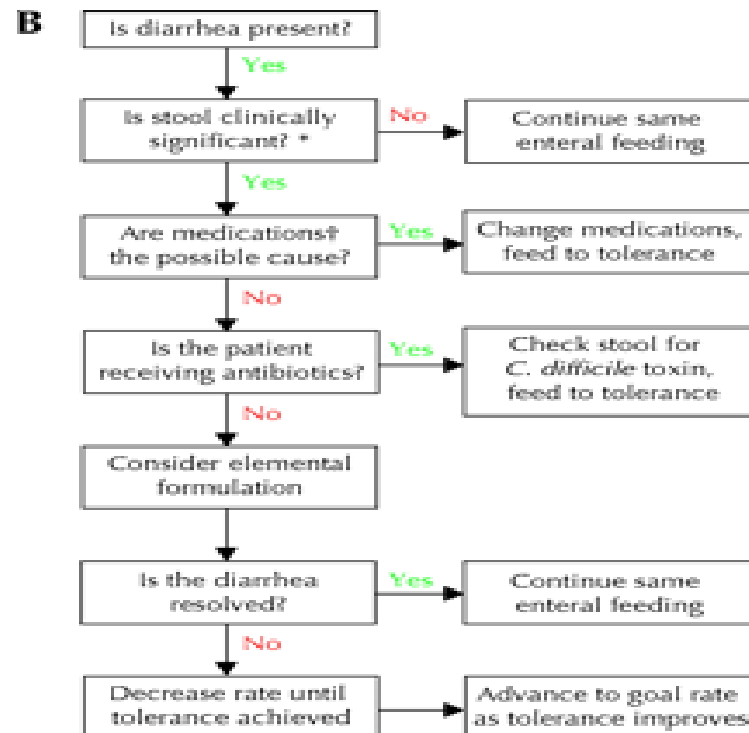

Multicentre, cluster-randomized clinical trial of algorithms for critical-care enteral and parenteral therapy (ACCEPT). CMAJ 2004;170:197-204.

ICU = intensive care unit, EN = enteral nutrition, TPN = total parenteral nutrition, PN = parenteral nutrition, C. = *Clostridium*.

Multicentre, cluster-randomized clinical trial of algorithms for critical-care enteral and parenteral therapy (ACCEPT). CMAJ 2004;170:197-204.

*Clinically significant stools:

- Liquid stools > 300 mL/d or
- > 4 loose stools per day or
- Risk of contamination of wounds or catheters

†Medications that commonly cause diarrhea:

- Metoclopramide
- Quinidine
- Xylitol
- Magnesium
- Erythromycin
- Aminophylline
- Sorbitol
- Phosphorus

Multicentre, cluster-randomized clinical trial of algorithms for critical-care enteral and parenteral therapy (ACCEPT). CMAJ 2004;170:197-204.

C

Assess gastrointestinal tolerance to tube feeding q4h

Intolerant patients have:

- Clinically significant stools or
- Readily apparent abdominal distension or
- Increased abdominal girth or
- Multiple emetic episodes or
- Clinically detected aspiration or
- Gastric residuals > 200 mL for nasogastric feeds

Kritik Hastada Beslenme Desteği

1. Erken destek
2. Enteral yol
3. Miks EN+PN
4. Özel ürünler

Kritik Hastada Beslenme Desteği

- Proaktif yaklaşım

